

Dzél 7. Kaszëbsczé zwãczi. Zymk.

Céle ùczbë

Pòznawczé:

- pòznanié frantówczi pt. *Kùkówka*, pòznanié nowëch słów w kaszëbsczim jãzëkù, pòznanié inhibicyjno-in-cytacyjnëch (hamowanié – pòbùdzanié) czwiczników;

Sztòłcącë:

- ùmiejàtnosc wëczëcò zmianów w mùzyce, sztòłtowanie chùtczégò reagowaniò na mùzyczne sygnałë, doskònalenie słëchòwò-rëchòwi kòòrdinacje, rozwijanié ùmiejàtnoscë przemieszcziwaniò sã w przestrzeni, doskònalenie pòprawny emisje i intonacje głosu, sztòłtowanie prawidłowò pòstawë ùcznia, sztòłtowanie mùzyczny pamiãcë, sztòłtowanie pòczëcò estetycznò rëszaniò sã, sztòłtowanie mùzyczny wëòbraznie, sztòłtowanie kòncetracje i ùwòdži;

Wëchòwawczé:

- rozwijanié ùmiejàtnoscë wespółdzëjaniò w karnie i w pòrze, sztòłtowanie wëtrwałoscë w pòkònywanim drãgòtów, pòbùdzenié òdpòwiedzalnòtë za pòwierzonë zadania, sztòłcenié nawzòjnégò szònowaniò sã;

Metodë pròcë

ekspòzycje, analitczno-percepcyjnò, problemòwò-òdtwòrczò, problemòwò-analitcznò

Didakticznë pòmòce

frantówka pt.: *Kùkówka* – melodiò lëdowò (z ksążczy *Nótë kaszëbsczé. Pòpùlarné piesnie* pòd redakcją Eùgeniusza Prëczkòwsczégò), nòtë z dodòwka, kaszëbsczé kwiatë na czijòszkach (tpzw. *topperë*), kòrtczy z kaszëbsczima kwiatama – mòdlama kaszëbsczégò wësziwù (pò tëlì sztëk, wiele je szkòłowników w karnie) z pòdpisama kwiatów w kaszëbsczim jãzëkù (palmeta, tëlpa, niezabòtka, róza)

PLAN ZAJMÓW

Wstãp:

1. Przewitanie na muzycznym sygnale.
2. Zapoznanie uczniów z tematã zajęmów.
3. Marsz wstãpny w metrum 4/4.

Realizacjò tematu:

1. Czwiczenie òddechòwë.
2. Czwiczenie emisyjno-dikcyjné.
3. Prezentacja i nòuka frantówczi pt.: *Kùkówka*.
4. Zabawa *Kaszëbsczé kwiòtczy*.
5. Zabawa *Ptòszé gniòzda*.

Pòdsëmòwanié:

1. Przebòczenié ò czim bëła mòwa na zajmach.
2. Pòzëgnanié na mùzycznym sygnale.

MERITORICZNY DZÉL (30 min.)

1. Przewitanie na muzycznym sygnale (0,5 min.).

Ûczniowie stojã na swòjich mòlach szcerowóny skarniama w stronã szkòlnégò. Szkòlny witò szkòłòków, spiewajãcë melodiczny zwrot: *Dobri dzén*. Szkòlòcë òdpòwiòdaja, spiewajãcë: *Dobri dzén*.

2. Zapoznanie uczniów z tematã zajęmów (1 min.).

Szkòlòcë stojã na swòjich mòlach szcerowóny skarniama w stronã szkòlnégò.

Na dzysészich zajmach bãdzemë kòrbic ò tim, jak rozpòznac, że je ju zymk.

3. Marsz wstãpny w metrum 4/4 (4 min.).

Ûczniowie pòruszaja siã pò linii kòta, wykònujãcë kòlejno zgodno z mùzyką:

marsz	w kòle
biég	w „rozsëpce”
marsz	w kòle
pòdskòk	pò całi salë
marsz	w kòle

Czwiczenie wëkònywóné je przë akòmpaniamentem szkòlnégò.

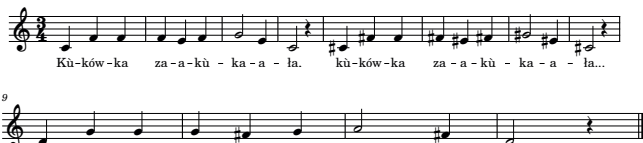
4. Czwiczeniĕ òddechòwé (2 min.).

Ùcniowie pòdchòdają do szkòlnégò i òdbierają òd niego kaszëbsczĕ kwiatĕ na czijòszkù (tpzw. toppe-rĕ). Na mùzyczny akcent zagròny przez szkòlnégò szkòlòcĕ dmùchają w kwiat, jaczi trzimają w rąkach.

Czwiczeniĕ wĕkònywóné je przĕ akòmpaniamente szkòlnégò.

5. Czwiczeniĕ emisyjno-dikcyjné (2 min.).

Ùcniowie stoją na swòjich mòlach. Pòwtòrzają za szkòlnym.

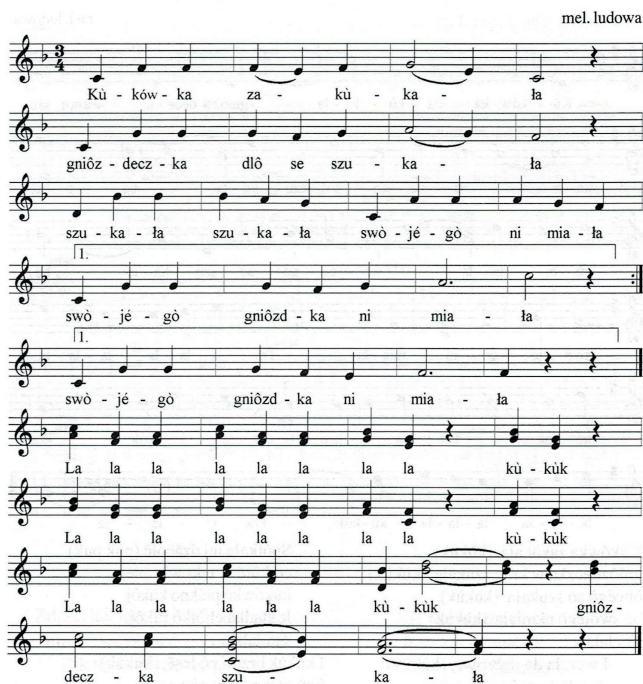

Czwiczeniĕ wĕkònywóné je przĕ akòmpaniamente szkòlnégò.

6. Prezentacjĕ i nòuka frantòwczĕ pt.: Kùkòwka (6 min.).

Szkòlòwnicĕ sedzą na swòjich mòlach szcerowòny skarniama w stroną szkòlnégò. Szkòlny prezentĕje frantòwką.

Kùkòwka - druga melodia

Zdrzòdło: *Nótĕ kaszëbsczĕ. Pòpùlarnĕ piesnie*, red. E. Prĕczkòwsczi.

Tekst frantòwczĕ:

Kùkòwka zakùkała,
gniòzdeczka dlò se szukała.

Ref.: Szukała, szukała
swòjégò ni miała,
swòjégò gniòzdzka ni miała.
La, la, la...

Frantòwka wĕkònywónò je przĕ akòmpaniamente szkòlnégò.

7. Zabawa Kaszëbsczĕ kwiòtcki (6 min.).

Szkòlòcĕ stoją „w rozsĕpce” pò całĕ salĕ. Szkòlny na pòdłodze rozkłòdò kòrtczĕ z kaszëbszczĕma kwiatama. Przed rozpòczącym zabawĕ szkòlny pòkazĕje kòzdi kwiat, a ùcniowie ùczą sà nowĕch słów w kaszëbszczĕm jązĕkù. Pòtemù szkòlòcĕ bawią sà w lòtajacĕ ptòchĕ – „lòtają” pò całĕ salĕ przĕ akòmpaniamente szkòlnégò. Na przerwie w mùzyce szkòlny wĕpòwiòdò pòzwà jednégò z kwiatów (w kaszëbszczĕm jązĕkù), a szkòlòcĕ „pòdlatĕją” do niego i gòsno pòwtòrzają nazwà kwiòtka. Czĕj szkòlny zagrò wĕjimk pòznòny dzysò frantòwczĕ, ùcniowie wĕbierają dowòlny kwiat i „lòtają” wkòł tegò kwiòtka spiĕwajacĕ frantòwką razã ze szkòlnym.

Czwiczeniĕ wĕkònywóné je przĕ akòmpaniamente szkòlnégò.

8. Zabawa Ptòszĕ gniòzda (6 min.).

Szkòlòcĕ stoją „w rozsĕpce” pò całĕ salĕ. Òb czas akòmpaniamentu szkòlnégò ùcniowie nasladĕją lòtajacĕ ptòchĕ – „lòtają” pò całĕ salĕ. Na przerwã w mùzyce szkòlòcĕ zatrĕmùją sà i liczà wiele razy szkòlny zagrò gòsny zwàk. Czĕj ùczĕją np.: gòsny zwàk zagròny trzĕ razĕ, tej dobiĕrają sà w trzĕsobòwĕ karna szlachùjacĕ za trzĕsobòwã ptòszã familiã, jakò sedzy w gniòzdze. Jezlĕ ùczĕją gòsny zwàk zagròny piãc razy, tej ùcniowie dobiĕrają sà w piãcosobòwĕ karna szlachùjacĕ za piãcosobòwã ptòszã familiã.

Czwiczeniĕ wĕkònywóné je przĕ akòmpaniamente szkòlnégò.

9. Przĕbòczeniĕ ò czim bĕła mòwa na zajmach (2 min.).

Szkòlòwnicĕ sedzą na swòjich mòlach szcerowòny skarniama w stroną szkòlnégò.

Co mĕ pòznelĕ dzysò na zajmach?

Toczi sà kòrbiònka szkòlnégò z ùcniama na temat zajmów.

10. Pòzegnaniĕ na mùzycznym sygnale (0,5 min.).

Szkòlòcĕ stoją na swòjich mòlach szcerowòny skarniama w stroną szkòlnégò. Szkòlny żegnò sà z ùcniama, spiĕwajacĕ melodiczny zwrot: *Do ùzdrzeniò*. Ùcniowie òdpòwiòdają, spiĕwajacĕ: *Do ùzdrzeniò*.

Tłòmaczeniĕ: B. Ùgòwskò.

Natalia Bigus

instruktor i chòreògraf juniorszczĕch karnów w Kaszëbszczĕm Karnie Spiĕwù i Tuńca „Sierakowice” ze Serakòjc. Jakno mùzyk i instruktor tuńca specjalizĕje sà w pòlsczi lĕdowi temacie, le przede wszĕtczĕm w ùkòchònĕch Kaszëbach. Szkòlno rĕtmiczĕ a sztòlĕceniò stĕchù.

Jastrowi òdjimk... z Aczipaką!

Céle ùczbë

- Wiédza
Ùczén...
- ùtrwaliwò spòdlowà słowiznã sparłãczonã z pòłożenim;
- Ùmiejàtnoscë
Ùczén...
- sfëchò czëtóny pòwiòstczi,
- òpisëje pòłożenié herojów,
- czëtò ùłożoné zdania,
- wëszukùje pòzwë zwierzãtów w teksce;
- Spòlëznówé kòmpetencje
Ùczén...
- robi w karnie,
- ùkłòdò herojów pòwiòstczi w dobri kòlejnoscé;

Metodë pròcë

czwiczenié sfëchaniò ze zrozmienim (òpòwiedzenié ò czim je pòwiòstka, wëzwëskanié ji w kòrbiònce i òb czas wëkònywaniò zadaniów), pròca z kòrtã pròcë

Didacticznë pòmòce

pòwiòstka *Jastrowi òdjimk*, wëdrëkòwóné kòrtë pròcë – jeden kòmplet na jednegò szkòtòwnika (dostãpné do pòbraniò na Facebookù „Aczipaka”), krédczì

Bòczënk: ùczniowie znają ju pòstac Aczipaczi i wëbróné wiértzë sparłãczoné z nym bòhaterã (ùkòzałë sã w „Naji Ùczbie”).

Cyg ùczbë

1. Szkólny witò sã z ùczniama, dówò kòzdémù szkòlòkòwi tekst pòwiòstczi *Jastrowi òdjimk* i ròczy jich do sfëchaniò. Wëbiérò jednegò chãtnégò ùcznia do czëtaniò, a wszëtcë mają pòdsztrichnãc w teksce pòzwë zwierzãtów. *Kògò pòtkòł Aczipaka òb czas swòji wanodzi? Pòdsztrichnijta pòzwë tëch zwierzãtów.*

Jastrowi òdjimk

To bët cepli, piãkny jastrowi pòrénòszk. Aczipaka jachòł bez las na kòle razã z Pùjkã i Alpakã. Drësze ùdbelë so, że òdwiédzã zwierzãta, jaczé czedës pòtkelë na łãce òb czas jedny ze swòjich przigòdów. Wzãlë ze sobã kùszczy z malënama i ceptã arbatã.

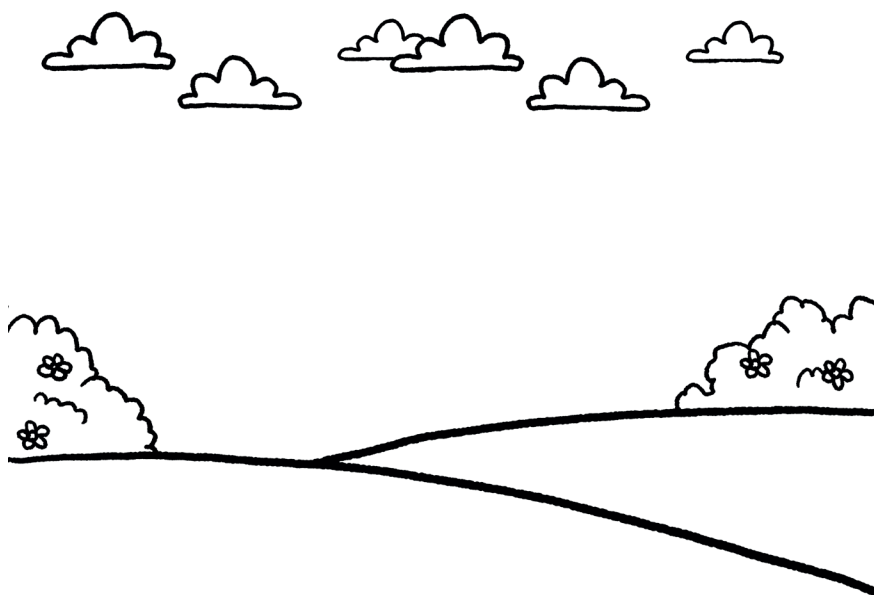
Naròz òbòczëlë mòłã blònkã, jakò wëstòwata zëza zelonégò krza. Drësze wiedzelë, że blònczi ùnòszajã sã na niebie i nie schòdajã na zemiã, dlòte baro sã zdzëwilë. Aczipaka zlòzł z kòta i pòdszedł blëzi. Ju miòł dotknãc blònkã, czëj naròz òna zaczãta sã wiercëc. Blònka òbrócëta sã. Spòmizdë ji biòtëch fałdów wëtonitë sã òczë. To bët barónk Antón, jeden z drëchów Aczipaczi, Pùjka i Alpaczi.

Barónk pòwiedzòł drëchóm, że razã z kùrczãcã Rómkã i zajcã Jónkã bawiã sã i chòwiã pò lese. Czëj òn to gòdòł, kùrczã i zajc pòjawilë sã przë nim, jakbë na zawòłanié. Aczipaka, Pùjk i Alpaka bëlë baro ròd, że tak chùtkò nalezlë drëchów, do jaczych jachelë. Wëcygnãlë z taszë kùszczy i arbatã, i zaczãlë ùctã. Czëj wszëtkò zjedlë i wëpilë, tej Aczipaka pòmëslòł, że dobrze bë bëto ùwiecznic tã chwilã. Wëcygnãł i nastawił aparat.

Drësze ùstawilë sã do òdjimka. Aczipaka stanãł z lewi stronë. Kòl niegò pòložil sã Pùjk. Z prawi stronë Pùjka ùsòdł barónk, a pòmizdë nima zajc. Kùrczã stanãto pò prawi òd barónka, a Alpaka ùstawiła sã na kùncu.

Cëz za piãknò fòtografìò! Cëdownò pamiãtkã z ti jastrowi wanodzi.

2. Pò przëczëtanim szkólny pitò, jaczé zwierzãta pòjawilë sã w pòwiòstce. Wëbróny ùczniowie zapisëjã pòzwë zwierzãtów na tòflë.
3. Czëj szkòtòwnicë wëmieniã wszëtczë zwierzãta, tej szkólny pitò, jakã pamiãtkã zrobilë so bòhaterowie ti òpòwiòstczi.
4. Szkólny rozdòwò ùcznióm dwie kòrtczì – jednã ze spòdlim, drëgã z pòstacama. Szkòlòcë mają wëcãc, ùstawić i przëklejic pòstacë tak, żebë jich ùstawienié bëto zgòdné z tim, jaczé je w teksce. Jezlë sygnie czasu, tej ùczniowie mògã pòfarwic òbròzk.

5. Szkólny dzeli ùcniów na dwa karna. Kòždé karno dostòwò zadanié, jaczim je pisemné òpisanié pòłożeniò bòhaterów pòwiòstczi, zaczinającé òd prawi stronè, abò òd westrzòdka. Szkólny pòmògò szkòtownikóm w dobòrze kaszèbsczi słowiznè.

Np. Alpaka stanãła pierszò. Kùrczã stanãto kòl Alpaczi, a dali ùsòdt barónk. Z lewi òd barónka stanęł zajc. Pùjk pòżił sã kòl zajca. Na kùncu ùstawił sã Aczipaka.

We westrzòdku stanęł zajc. Na prawò òd zajca ùsòdt barónk, a kòl niegò Alpaka. Z lewi òd zajca pòżił sã Pùjk. Aczipaka stanęł na kùncu pò lewi stronie.

Bòczènk: jeżlè w klasie mómè wiele szkòtowników, mòzèmè pòdzielc jich na sztèrè karna. Tedè pòwstóniè wiãcy òpisènków.

Na kùncu wszètczè karna czètają swòje zdania, zòs szkólny i reszta ùcniów spròwdzają, czè pòłożeniè herojów je bëlno òpisóné.

Wérònika Mierzwińskò

szkólnò kaszèbszczégò i pòlsczczégò jãzèka w Niepùbliczny Spòdleczny Szkòle „AiB” w Baninie.

Gréta Walasek

zajimò sã malènkama do kaszèbszczich ksążków i czãdników.

Malènczi w scenarnikù sã àutorstwa Grétè Walasek.

Lapbook ò Jastrach – kreatiwnò pròca.

Céle ùczbë:

- bùdzenié przëwiązaniò do kaszëbsczich zwëków,
- pòznòwanié i ùtrwalenié kaszëbsczi słowiznë sparłãczony z Jastrama,
- robùdzywanié cekawòscë i zainteresowaniò mòłą tarczëznã,
- rozwijanié jãzëkówëch ùmiejãtnosców,
- rozwijanié ùmiejãtnoscë wespółdzëjaniò w karnie;

Metodë pròcë

kòrbiònka, rëchtowanié lapbooka

Didakticznë pòmòce

materiałë do zrëchtowaniò lapbooka, krédzci, mazaczi, kléj, papiór A3 abò A2

Cyg ùczbë

Bòczënk: wczasni ùczniowie mają za zadanié pòznac zwëczy sparłãczoné z Jastrama.

1. Szkólny witò sã ze szkòłownikama i zapòznòwò jich z tematã ùczbë.
2. Szkólny dzeli szkòlòków na karna pò 3 – 4 òsobë i rozdòwò materiałë do zrëchtowaniò lapbooka ò Jastrach (dzël z nich je doparłãczony do scenarnika, a resztã mòże pòbrac z kòdu, jaczi je ùprzistãpniony). Zachãcywò do òbezdrzeniò kòrt pròcë i ùstalenió w karnach, jak mòżna wëzwëskac i rozmieszczcë rozdóné materiałë.

Kòd QR do pòbraniò wszëtczich kòrtów pròcë:

Co mò bëc w lapbookù (nie je wòzné w jaczi rëdze):

I Kòrta Pòlszczi – jacé zwëczy sã kùltiwòwóné w wëbrónëch òbéndach Pòlszczi?*

II Farwienié jòjków – na Kaszëbach jòjka bëtë malowóné blòs naturalnyma farbama. Jakã farbã mdze miec jòjkò, czej òstónie ùgòtowóné z taczima farbinama?

III Twòrzenié pisònczi wedle òpisënkù.

IV Pakòwanié kòsziczka – co mùszi sã nalezc w jastrowim kòsziczku?

V Wëbiëranié symbolów pasownëch do òpisënkù. Ùstaliwanié, co symbolizëje jòda, chtërna mùszi sã nalezc w kòsziczku ze swiãconym.

VI Nakriwanié jastrowégò stołu.

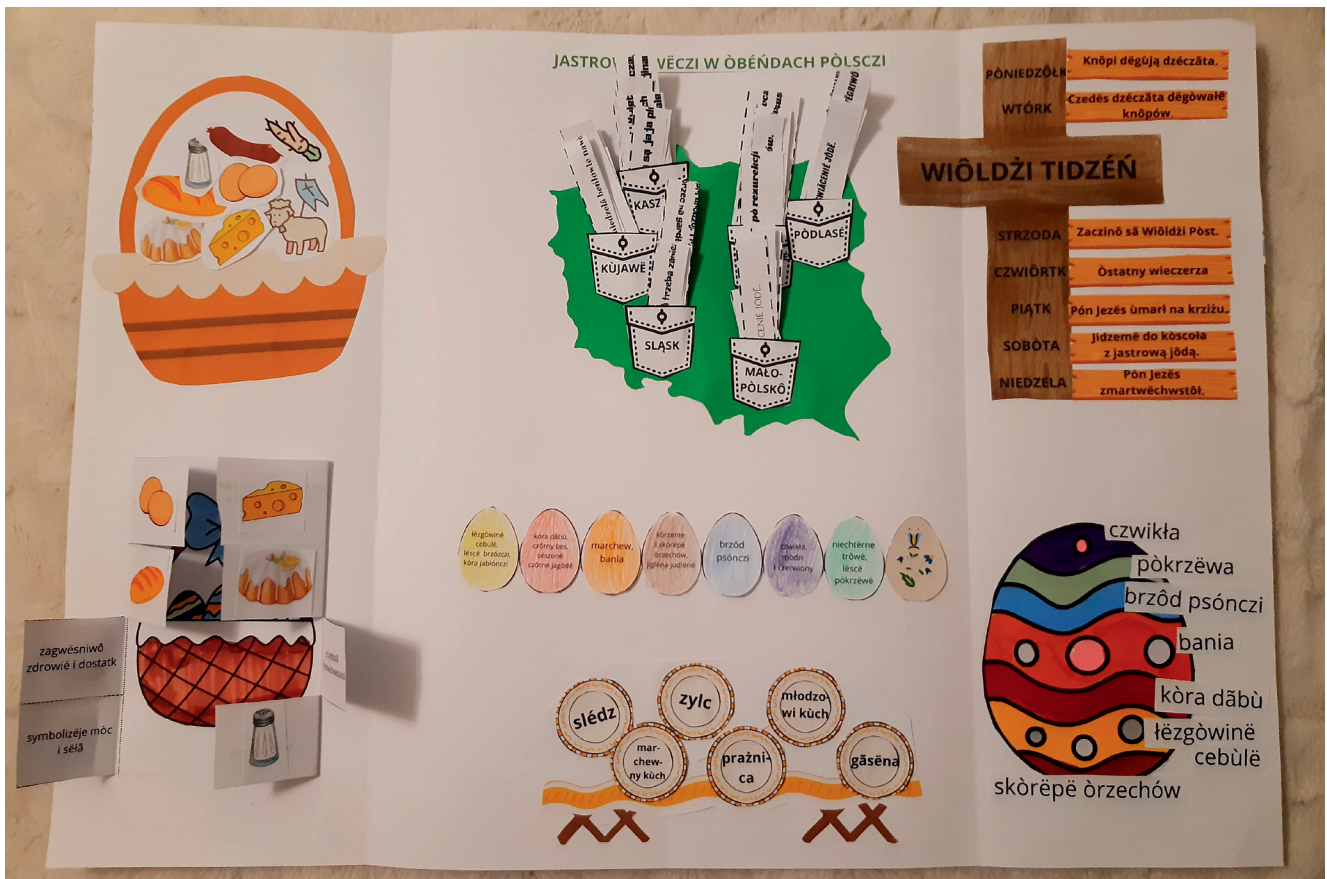
VII Wiòldzi Pòst i pòczãtk jastrowégò czãdu – nót je dopasowac pòzwë dniów do òpisënków.

3. Szkólny ròczy karna do pròcë i zachãcywò do kòrbiònczi, jezlë nie mdã wiedzelë, jak cos zrëchtowac, mòntorëje pròcã ùczniów.
4. Szkólny ròczy karna do zaprezentowaniò swòjich lapbooków. Wòrt pòkazac je téz jinszim szkòłownikóm abò starszim, a przë tim òpòwiedzec kãsk ò Jastrach na Kaszëbach.

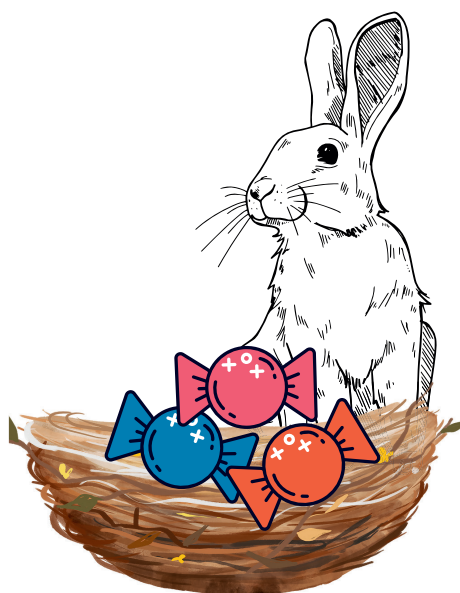
* Na spòdlim ùczbòwnika *Z kaszëbsczim w szkole* dzël 3, A. Pajãk, L. Sorn i dodòwkù edukacyjnégò do „Pomeranii” *Najò Ùczba* nr 4 z IV 2010 r.

Mónika Kùbiszòk

szkòlno pòlszczégò i kaszëbszczégò jãzëka w Szkòłowò-Przedszkòlnym Zespòle nr 1 w Rëdze. Aùtòrka ksãżków dlò dzëcy i młòdzëznë, chtërnëch akcjò dzeje sã na Kaszëbach, a òsobliëwie w Wejrowie. Prowadzy starnã „Belfer z Kaszub” na Facebookù.

Przikładowi lapbook ò Jastrach na spòdlim materiałòw ze scenarnika.

Jastrë na Kaszëbach

